

Міністерство
освіти і науки
України

Міністерство освіти і науки України
Національний університет біоресурсів і
природокористування України
Механіко-технологічний факультет
НДІ техніки та технологій
Кафедра транспортних технологій та засобів у АПК

Представництво Польської академії наук в Києві
Польська академія наук відділення в Любліні
Академія інженерних наук України
Українська асоціація аграрних інженерів

90 річниця механіко-технологічного факультету
НУБіП України присвячується

**ЗБІРНИК ТЕЗ
доповідей
II Міжнародної
науково-практичної конференції
«Автомобільний транспорт та інфраструктура»**

AutoTransport and Infrastructure

11-13 квітня 2019 року
м. Київ

УДК 665.73:54-414

ДОСЛІДЖЕННЯ ШЛЯХІВ ПОКРАЩЕННЯ ЕКОЛОГІЧНИХ ПОКАЗНИКІВ ТРАНСПОРТНИХ ЗАСОБІВ

Калівошко Микола Федотович, к.с.-г.н., доцент,
Національний університет біоресурсів і природокористування України

Актуальність теми. Транспортні засоби – одне з основних штучних джерел забруднення довкілля. Серед цих джерел забруднення є відпрацьовані гази, які мають складний хімічний склад. До відпрацьованих газів входить більше 1000 різних шкідливих речовин, які чинять негативний вплив на людину і довкілля, 200 з них розпізнано. Основними є: оксид вуглецю (CO), вуглеводні (загальна формула C_mH_n), оксиди азоту (загальна формула NO_x), альдегіди (загальна формула $RCHO$), сполуки сірки (основна - двооксид сірки SO_2), тверді частинки (сажа - C), канцерогенні речовини, до яких належать складні ароматичні вуглеводні поліциклічної будови (основний елемент, якого найбільше, бенз (а) пірен - $C_{20}H_{12}$), сполуки свинцю (PbO_4), що в значних об'ємах викидаються в довкілля (див. табл. 1).

Таблиця 1

Граничний вміст основних шкідливих речовин у ВГ бензинових двигунів і дизелів

Назва речовин	Бензинові	Дизелі
Оксид вуглецю (CO), %	10	0,3
Вуглеводні (C_mH_n), %	2	0,5
Оксиди азоту (NO_x), %	0,6	0,2
Альдегіди ($RCHO$), %	0,2	0,05
Двооксид сірки, mg/m^3	0,003	0,015
Сажа, mg/m^3	100	2000
Сполуки свинцю, mg/m^3	60	-
Канцерогени (бенз(а)пірен), mg/m^3	25	10

Дослідження, розробка та запровадження засобів і заходів спрямованих на зменшення викидів двигунами внутрішнього згорання було і залишається актуальним.

Метою наших досліджень було вивчити сутність забруднення довкілля шкідливими викидами транспортних засобів та шляхи покращення екологічних показників двигунів внутрішнього згорання.

Результати наших досліджень співзвучні, з загальновідомою концепцією, що викиди видпрацьованих газів транспортними засобами залежать як від двигунів внутрішнього згорання, так і від їх експлуатації. Дослідники та практики як в нашій державі, так і закордоном десятиріччями працюють над заходами щодо шляхів зменшення викидів шкідливих речовин в довкілля транспортними засобами.

Первий стандарт Євро-1 вступив в дію в 1992 році. Відповідно до його норм викиди газів були поділені на декілько класів виходячі з їх шкідливості та шкоди, що завдається навколишньому середовищу (табл. 2).

Європейські стандарти норм шкідливих викидів вступили в силу в 1992 році. Спочатку правила гарантували, що дизельні автомобілі не будуть викидати більше 780 мг/км оксиду азоту, в той час як для бензинових двигунів цей показник обмежувався 490 мг/км. В 1997 році нові правила Євро 2 знизили для дизельних двигунів межу до 730 мг/км, а Євро 3, введений в 2000 р. довів її до 500 мг/км. Євро 4 (2005 р.) встановив норму NO_x для дизелів до 250 мг/км, а Євро 5 (2008 р.) — до 180 мг/км.

Норми екологічних стандартів Євро-6 важко назвати надзвичайно новими, тому що фактично відбулося полішення стандартів Євро-5. Для дизельних двигунів зміни торкнулися лише оксиду азоту (NO_x), решта показників залишилися попередніми.

На протязі всього цього часу кількісь NO_x , що викидається дизельними двигунами вища ніж у бензинових. Відповідно до норм Євро 6 максимальний показник NO_x в дизелях не может перевищувать 80 мг/км, тоді як в бензинових він обмежується 60 мг/км.

Таблиця 2

Екологічі норми для легкових автомобілів в порівнянні з Євро-6 (г/км):

Екологічні норми	Оксид вуглецю (CO)	Вуглеводні	Летючі органічні речовини	Оксид азоту (NO _x)	HC+NO _x	Зважені частинки (PM)
Для дизельного двигуна						
Євро-1	2.72 (3.16)	-	-	-	0.97 (1.13)	0.14 (0.18)
Євро-2	1.0	-	-	-	0.7	0.08
Євро-3	0.64	-	-	0.50	0.56	0.05
Євро-4	0.50	-	-	0.25	0.30	0.025
Євро-5	0.500	-	-	0.180	0.230	0.005
Євро-6	0.500	-	-	0.080	0.170	0.005
Для бензинового двигуна						
Євро-1	2.72 (3.16)	-	-	-	0.97 (1.13)	-
Євро-2	2.2	-	-	-	0.5	-
Євро-3	2.3	0.20	-	0.15	-	-
Євро-4	1.0	0.10	-	0.08	-	-
Євро-5	1.000	0.100	0.068	0.060	-	0.005**
Євро-6	1.000	0.100	0.068	0.060	-	0.005**

Норми викидів шкідливих речовин транспортними засобами відповідно до стандартів Євро – 6 сприяють суттєвому зниженню забруднення довкілля. Подальше практичне вдосконалення двигунів внутрішнього згорання економічно досить затратне. Більш раціонально та ефективно впроваджувати електродвигуни. В даний час електромобілі дещо дорожчі автомобілів з двигунами внутрішнього згорання. Проте, перспективи за електромобілями, тому що собівартість кілометра пробігу в них в 5 -10 раз дешевша в порівнянні з автомобілями, а з екологічної складової вони безпечні.

Висновки. Норми екологічних стандартів Євро-6 є важливим етапом зменшення шкідливих викидів транспортними засобами та поліпшення екологічної безпеки. Майбутнє в автомобілебудуванні за електромобілями як екологічно чистим транспортом.

Література.

- 1.Гутаревич Ю.Ф. Запобігання забруднення повітря двигунами. К.: Урожай, 1998. 120 с.
- 2.Гутаревич Ю.Ф. Екологія автомобільного транспорту. Навч. посіб. К.: «Основа», 2002. 312 с.
- 3.Мудрак О.В., Лігус Г.М. Вплив автомобільного транспорту на екологічний стан атмосферного повітря. /Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Динамика наукових досліджень». Том 14. *Екологія*. Дніпропетровськ: Наука і освіта, 2003. С. 32-34.